

**Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка
історичний факультет
кафедра археології, спеціальних історичних і правознавчих дисциплін**

1. Загальна інформація про курс

| | |
|-------------------------------------|--|
| Назва курсу, мова викладання | Основи теорії держави і права, Українська |
| Викладач | Адамовский Володимир Іванович, доцент кафедри АСІ та ПД |
| Профайл викладачів | https://kaf-asipd.kpnu.edu.ua/?page_id=297 |
| E-mail: | adamovskuy@ukr.net |
| Сторінка курсу в MOODLE | https://moodle.kpnu.edu.ua/course/view.php?id=1757 |
| Консультації | формат: індивідуальна, групова; організаційна, змістова . Розклад проведення консультацій: середа (щотижня протягом семестру), 14.30.-16.30. |

2. Анотація до курсу

Юридична наука є категорією багатогалузевою. Кожна галузь цієї науки має свій предмет наукового дослідження і пізнання. У сукупності ці галузі складають єдину систему юридичної науки. Базовим системоутворюючим фактором і методологічною основою для неї є загальна теорія держави і права – наука наук у сфері теоретичної юриспруденції. Загальна теорія держави і права – це вчення про призначення та сутність держави і права, їх категоріальний та понятійний апарат. Теорія держави і права намагається розширити горизонт наукового пізнання державно-правових явищ, включити до наукової картини правового світу нові загальноправові категорії, однією з найважливіших з яких є «правова система». При цьому системоутворюючою ідеєю формування правової системи України, усієї правової науки є утвердження, забезпечення та захист прав і свобод людини і громадянина.

Визнання в Конституції України людини, її життя і здоров'я, честі і гідності, недоторканності і безпеки найвищою соціальною цінністю зумовлює особливий статус прав і свобод людини і громадянина, які покликані визначати зміст і спрямованість діяльності держави. Остання за цих умов набуває відповідальності перед людиною, обов'язку щодо утвердження і забезпечення її прав і свобод, ознак правової демократичної держави.

Дане вчення має не тільки світоглядне, а й безпосереднє практичне значення. Фундаментальні теоретичні знання про державу і право є необхідною умовою для вивчення інших галузей юридичної науки, а також ефективної професійної діяльності учителя історії та правознавства.

3. Мета та цілі курсу

Метою цієї дисципліни є надання студентам систематизованого матеріалу в сфері державно-правових явищ. Вивчення цієї навчальної дисципліни передбачає процес усвідомлення студентами комплексу загальних базових знань про державно-правові явища, державно-правову організацію суспільства; отримання уявлень про основні категорії, що відображають особливі властивості держави і права; з'ясування закономірностей становлення та розвитку загальнотеоретичної юридичної науки та значення загальнотеоретичних знань для наступної практичної діяльності тощо.

Основними цілями курсу є:

- формування цілісного уявлення про місце та значення держави і права в сучасному суспільстві;
- поглиблення і систематизація знань про основні поняття теорії держави і права;
- розширення знань про закономірності, тенденції і основні принципи розвитку державно-правових явищ;
- розвиток, поглиблення і систематизація уявлень та знань про генезу функціонування окремих правових інститутів;
- вироблення цілісного погляду на державно-правову дійсність;
- формування у кожного студента власного наукового розуміння сучасних державно-правових реалій.

4. Формат курсу

Формат передбачає стандартний курс (очний, заочний), комбіноване навчання (з елементами дистанційного навчання в системі Moodle), індивідуальну роботу.

5. Результати навчання

Програмні компетентності навчання:

- **інтегральна компетентність:** здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у певній галузі професійної діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування певних теорій та методів відповідної науки;

- загальні компетенції:

ЗК 05 - Знання про сучасні досягнення в галузі загальних теорій держави та права, основні напрямки розвитку сучасних міжнародних відносин; шляхи і напрямки Європейської інтеграції; систему та зміст законодавства України і Європейських країн. Спрямованість на вирішення складних питань в організації освітньої діяльності в межах законодавства України та європейських країн.;

ЗК 08 - знання, вміння та навички необхідні людині для свідомої участі в соціальному і громадянському житті, виконання обов'язків й реалізації прав громадянина.

- Спеціальні (фахові) компетенції:

СК 13 - розуміння феномену культури, її ролі в житті українського суспільства та світу, типів і форм; здатність розглядати українську історію, право та культуру як складові частини європейської та світової історії та культури.

Здобуті результати навчання:

За результатами навчання та вивчення курсу студент повинен **знати:**

- основи методології в пізнанні державно-правових явищ;
- основні закономірності процесу виникнення держави та права;
- сутність і головні ознаки держави;
- основні підходи до типології держав;
- сутність функцій та форми держави;
- поняття та сутність правової держави та політичної системи суспільства;
- сутність права, його ознаки та функції, сучасні підходи до праворозуміння;
- сутність і різноманіття форм (джерел) права, види нормативно-правових актів;
- поняття, структуру та види норм права;
- сутність і співвідношення системи права та системи законодавства, види правових систем;
- поняття, ознаки та склад правового відношення;

- сутність правотворчості;
- склад і види правопорушень, принципи юридичної відповідальності, а також місце й роль правоохоронних органів у боротьбі з правопорушеннями та у їх профілактиці;
- поняття й основні принципи законності, співвідношення законності й правопорядку;
- сутність, види правової культури та правової свідомості.
- поняття та сутність законності та правопорядку, а так само наслідки, що тягнуть за собою порушення режиму законності.

За результатами навчання та вивчення курсу студент повинен **вміти**:

- вільно володіти основними категоріями теорії держави та права, правильно застосувати їх при оцінюванні конкретних ситуацій;
- характеризувати державу, як політико-правове явище;
- типологізувати держави за конституційно-правовою базою, історичним типом;
- орієнтуватися в джерелах права, вміти вільно їх тлумачити;
- відрізнити правові відносини від інших видів суспільних відносин;
- аналізувати норми права, застосовуючи методи пізнання державно-правових явищ;
- вірно застосовувати норми права в різних життєвих ситуаціях;
- здійснювати на практиці вимоги законності та правопорядку;
- критично дивитися на явища правової системи.

6. Обсяг і ознаки курсу

| Найменування показників | Характеристика навчального курсу | |
|------------------------------------|--|-----------------------|
| | денна форма навчання | заочна форма навчання |
| Освітня програма, спеціальність | 014 Середня освіта (Історія), ОПП Історія та правознавство | |
| Рік навчання/ рік викладання | 2023-2024 | |
| Семестр вивчення | 1 | |
| нормативна/вибіркова | нормативна | |
| Кількість кредитів ЄКТС | 3 | |
| Загальний обсяг годин | 90 | |
| Кількість годин навчальних занять | 44 | |
| Лекційні заняття | 24 | |
| Практичні заняття | 0 | |
| Семінарські заняття | 20 | |
| Самостійна та індивідуальна робота | 46 | |
| Форма підсумкового контролю | екзамен | |

7. Пререквізити курсу

Курс “Основи теорії держави і права” пов'язаний з такими дисциплінами, як Правознавство, Історія України, Соціально-правові студії.

8. Технічне й програмне забезпечення /обладнання

Вивчення курсу не потребує використання програмного забезпечення, крім загальноновживаних програм і операційних систем.

9. Політики курсу

Для вивчення курсу „Основи теорії держави і права” створені усі необхідні умови. Конспекти лекцій, плани семінарських занять(з методичними рекомендаціями), питання для самостійно вивчення, розміщені в електронному варіанті на сайті кафедри політології та філософії, кафедри АСІ та ПД.

Лекційні та семінарські заняття проводяться згідно розкладу спланованого деканатом історичного факультету.

Самостійна робота студентів є одним із складових засобів оволодіння навчальним матеріалом у час, вільний від аудиторних занять і направлена на формування у студентів потреби безперервного самостійного поповнення знань. Зміст самостійної роботи визначається робочою навчальною програмою дисципліни. На самостійну роботу виноситься частина теоретичного матеріалу, менш складного за змістом.

Відвідання занять. Очікується, що всі студенти відвідають усі лекції і практичні заняття курсу. Студенти мають інформувати викладача про неможливість відвідати заняття. У будь-якому випадку студенти зобов'язані дотримуватися термінів виконання усіх видів робіт, передбачених курсом.

Пропущені лекційні, семінарські заняття, незалежно від причини пропуску, студент відпрацьовує за графіком консультацій у формі співбесіди. У випадку, коли студент не встигає відпрацювати пропущені з поважної причини заняття до початку підсумкового контролю з дисципліни, він відпрацьовує їх за спеціальним дозволом деканату.

Література.

Уся література, яку студенти не можуть знайти самостійно, буде надана викладачем виключно в освітніх цілях без права її передачі третім особам. Студенти заохочуються до використання також й іншої літератури та джерел, яких немає серед рекомендованих.

10. Система оцінювання та вимоги

Оцінювання навчальних досягнень студентів здійснюється за рейтинговою системою зі 100-бальною шкалою та шкалою ECTS (A, B, C, D, E, FX, F) та національною шкалою (відмінно, добре, задовільно, незадовільно; зараховано, не зараховано).

Зі 100 балів, студент впродовж семестру може набрати максимально 100 балів, з яких:

20 – поточне оцінювання;

20 – виконання студентами модульної контрольної роботи;

10 – виконання студентами самостійної роботи;

40 – іспит.

Кінцева оцінка успішності студента формується шляхом додавання балів, що студент отримав за участь в роботі впродовж семестру та балів, який студент отримав на екзамені.

Кінцева оцінка набуває вигляду як за національною шалою, так за 100-більною шкалою ECTS (A, B, C, D, E, FX, F).

Студент вважається допущеним до підсумкового контролю при умові: обов'язкова присутність на лекційних заняттях, активність впродовж семестру, відвідування/відпрацювання усіх практичних занять, виконання самостійної роботи, що передбачена навчальним планом дисципліни.

**Критерії та норми поточного оцінювання знань,
умінь і навичок студентів з навчальної дисципліни. Розподіл балів, які отримують
студенти:**

1-3 бали (початковий рівень). Студент володіє матеріалом на рівні засвоєння окремих термінів, фактів без зв'язку між ними. Слабко усвідомлюється мета навчально-пізнавальної діяльності, даються відповіді лише за допомогою викладача на рівні «так» чи «ні».

4-6 балів (середній рівень). Студент володіє початковими знаннями з антропології, знає близько половини навчального матеріалу, здатний його відтворити. Проте слабко орієнтується в поняттях, визначеннях, а самостійне опрацювання навчального матеріалу з історії первісного суспільства викликає певні труднощі.

7-9 балів (достатній рівень). Студент вільно володіє вивченим матеріалом, вмє аналізувати і систематизувати інформацію, робить логічні висновки, використовує загальновідомі докази у власній аргументації. Подається чітке тлумачення понять, категорій з історії первісного суспільства, а самостійне опрацювання матеріалу не викликає труднощів. Виконуються прості творчі завдання з історії первісного суспільства.

10-12 балів (високий рівень). Студент має системні, дієві знання, виявляє неординарні творчі здібності у навчальній діяльності з історії первісного суспільства. Використовується широкий арсенал засобів для доведення своєї думки. Логічно і творчо викладається матеріал з історії первісного суспільства в усній та письмовій формі.

11. Список рекомендованої літератури

1. Балинська О.М., Гарасимів Т.З. Проблеми теорії держави і права: навч.-метод. посіб. / Львівський держ. ун-т внутрішніх справ. – Л.: ЛьвДУВС, 2018. – 320 с.
2. Гусарєв С.Д., Олійник А.Ю., Слюсаренко О.Л. Теорія права і держави: навч. посібник / Київський національний ун-т внутрішніх справ. – К.: Всеукраїнська асоціація видавців "Правова єдність", 2016. – 270 с.
3. Загальна теорія держави і права: навч. посіб. / Р.А. Калюжний, С.М. Тимченко, Н.М. Пархоменко, С.М. Легуша. – К.: Видавець Паливода А.В., 2017. – 296 с.
4. Зайчук О.В., Заєць А.П., Журавський В.С., Копиленко О.Л., Оніщенко Н.М. Теорія держави і права. Академічний курс: підручник / О.В. Зайчук (ред.), Н.М. Оніщенко (ред.). – 2-ге вид., переробл. і доп. – К.: Юрінком Інтер, 2018. – 688с.
5. Кельман М.С., Мурашин О.Г. Теорія держави і права (схеми, таблиці, поняття): Навчальний посібник. – К., 2016. – 127 с.
6. Копиленко О.Л., Зайчук О.В., Заєць А.П., Журавський В.С., Оніщенко Н.М., Бобровник С.В. Загальна теорія держави і права (основні поняття, категорії, правові конструкції та наукові концепції): навч. посіб. / МОН України. – К.: Юрінком Інтер, 2015. – 400 с.
7. Осауленко О.І. Загальна теорія держави і права: Навч. посіб. для студентів ВНЗ / Київський національний університет внутрішніх справ. – К.: Істина, 2017. – 336 с.

8. Теорія держави і права: навч. посіб. у визначеннях і табл. / Т. Г. Каткова. - 2-ге вид., допов. - Харків : Право, 2020. – 94
9. Теорія держави і права: навч. посіб. / Тополевський Р. Б., Федіна Н. В. ; Львів. держ. ун-т внутр. справ. - Львів : ЛьвДУВС, 2020. - 267 с.
10. Теорія держави і права. Підручник. Практикум. Тести: [підруч. для юрид. ВНЗ] / Н. М. Крестовська, Л. Г. Матвєєва ; Нац. ун-т "Одес. юрид. акад.", Одес. держ. ун-т внутр. справ. - 2-ге вид., випр. і допов. - Київ : Юрінком Інтер, 2019. - 581 с